

Panium - Nambari Sita

Alama za njia za kinabii katika Danieli 11: Kusambaratika kwa Umoja wa Kisovyeti, Sheria ya Jumapili, na Kuinuka kwa Roma ya kisasa

Jeff Pippenger
2025-03-09

Kwa kuanguka kwa USSR mwaka 1989, aya ya arobaini ya Danieli kumi na moja ilitimia. Aya ya arobaini na moja ni sheria ya Jumapili nchini Marekani, kama ilivyo aya ya kumi na sita. Kuanzia 1989 hadi sheria ya Jumapili nchini Marekani, aya ya arobaini ni tupu. Kuanguka kwa USSR mwaka 1989 pia kulitambuliwa katika aya ya kumi ya Danieli kumi na moja, ambayo hapo awali ilitimizwa na Antiochus Magnus.

Antiochus III Magnus, “mfalme wa kaskazini” wa Waseleukidi, alitawala kutoka 223–187 KK na alitaka kurejesha maeneo yaliyopotezwa kwa Waptolemai (“mfalme wa kusini”) baada ya Vita vya Tatu vya Siria (246–241 KK). Kampeni yake katika Vita vya Nne vya Siria (219–217 KK) ililenga kurejesha Coele-Syria, Phoenicia, na Palestina. Mnamo 219 KK Antiochus alisonga kusini, akiteka Seleucia-in-Pieria, Tyre, na Ptolemais (Acre), akirudisha ngome za pwani. Mnamo 218 KK alisonga zaidi, akiteka Philadelphia (Amman) na kusukuma kuelekea mpaka wa Misri, akiwa na nia ya kurejesha ardhi za Waseleukidi zilizopotea hadi Gaza. Antiochus alisimamisha mwendo wake mnamo 218 KK, akiimarisha mafanikio yake na kujiandaa kwa msukumo wa maamuzi. Ptolemy IV Philopator, mfalme wa Waptolemai, alikusanya jeshi kumkabili, likitiwa nguvu na wanajeshi wa Misri. Mstari wa kumi wa Danieli kumi na moja unaeleza harakati hii ya Antiochus, hivyo kuashiria mapema anguko la USSR mnamo 1989, na kuwa mfano wa mstari wa arobaini.

Lakini wanawe watachochewa, nao watakusanya vikosi vingi vyenye nguvu; na mmoja bila shaka atakuja, atafurika na kupita; kisha atarudi, naye atachochochewa, hata kufikia ngome yake. Danieli 11:10.

Wakati mfalme wa kaskazini katika aya ya arobaini “anapofurika na kuvuka” hili linalingana na mfalme wa kaskazini wa aya ya kumi “akifurika na kupita.” Katika aya zote mbili ni maneno yaleyale ya Kiebrania, ambayo yametafsiriwa tu kwa namna tofauti kidogo. Ni usemi uleule unaopatikana katika Isaya 8:8.

Naye atapitia Yuda; atafurika na kuvuka, atafika hata shingoni; na kuenea kwa mabawa yake kutajaza upana wa nchi yako, Ee Imanueli. Isaya 8:8.

Kila moja ya mistari mitatu inamtaja mfalme wa kusini anayeshindwa na mfalme wa kaskazini. Antiochus, mfalme wa kaskazini, anamshinda Ptolemy, mfalme wa kusini, kama vile Sennacherib alivyoshinda Judah, mfalme wa kusini, na kama vile mfalme wa kaskazini katika mstari wa arobaini alivyosambaratisha USSR mwaka 1989. Mistari mitatu, pamoja na utimilifu wao wa kihistoria mara tatu, vinatambua “wakati wa mwisho” mwaka 1989. Hivyo, mstari wa kumi ni mwaka 1989 na mstari wa kumi na sita ni sheria ya Jumapili nchini Marekani, vivyo hivyo mstari wa arobaini na moja.

Mistari ya kumi na moja hadi kumi na tano ni mfululizo wa Maandiko, wenye pia utimilifu wa kihistoria unaotambua alama mahususi za kinabii ndani ya historia iliyofichika ya mistari wa arobaini. Kabla ya sheria ya Jumapili nchini Marekani, lakini baada ya mwaka 1989, vita vya Rafia na matokeo yake vinaelezwa katika mistari ya kumi na moja na kumi na mbili, na vita vya Panium vinaelezwa katika mistari ya kumi na tatu hadi kumi na tano.

Sheria ya Jumapili ndiyo wakati uliowekwa; kwa maana ni hapo ndipo jeraha la mauti la upapa linapoponywa, na papa anarudi kwenye kiti cha enzi cha dunia. Uwezeshaji huo uliwakilishwa kwa mfano na kutawazwa kwa upapa mnamo mwaka 538, na kutawazwa kwa Roma ya kipagani katika vita vya Actium. Mara tu ilipotawazwa kinabii, Roma ya kipagani ilitawala kwa mamlaka ya juu kabisa kwa miaka 360. Mara tu upapa ulipotawazwa mnamo mwaka 538, ulitawala kwa mamlaka ya juu kabisa kwa miaka 1,260. Mara tu jeraha la mauti litakapoponywa wakati wa sheria ya Jumapili, upapa utatawala kwa mamlaka ya juu kabisa kwa miezi 42 ya mfano.

Nikaona moja ya vichwa vyake kana kwamba kimejeruhiwa hata kufa; na jeraha lake la mauti likapona; na dunia yote ikashangaa ikamfuata yule mnyama. Nao wakamsujudia yule joka aliyempa yule mnyama mamlaka; nao wakamsujudia yule mnyama, wakisema, Ni nani aliye kama yule mnyama? Nani awezaye kufanya vita naye? Naye akapewa kinywa cha kusema maneno makuu na makufuru; naye akapewa mamlaka ya kuendelea kwa miezi arobaini na miwili. Ufunuo 13:3-5.

Mstari wa 27 unasema "wote wawili" wa wafalme hawa:

Na mioyo ya wafalme hawa wawili itakuwa ya kutenda hila, nao watasema uongo wakiwa mezani pamoja; lakini haitafanikiwa; kwa maana mwisho utakuwa wakati uliowekwa. Danieli 11:27.

Wafalme wawili katika aya ya ishirini na saba ndio wafalme katika aya mbili zilizotangulia ambao baadaye walipigana vita vya Actium.

Naye atachochea nguvu zake na ujasiri wake dhidi ya mfalme wa kusini akiwa na jeshi kubwa; na mfalme wa kusini atachochewa kuingia vitani akiwa na jeshi kubwa sana lenye nguvu; lakini hatasimama imara; kwa kuwa watapanga njama dhidi yake. Naam, wale wanaokula sehemu ya chakula chake watamwangamiza, na jeshi lake litasambaratishwa; na wengi wataanguka wameuawa. Danieli 11:25, 26.

Aya ya ishirini na saba, hivyo basi, inaleta jambo lisilo la kawaida linalohitaji kueleweka kabla hatujaendelea. Katika aya ya ishirini na nne, "muda" unawakilisha kipindi cha miaka 360 kinachoanza wakati wa vita vya Actium na kutamatika wakati uliowekwa katika mwaka wa 330.

Mfalme wa kusini katika vita alikuwa Cleopatra, aliyekuwa katika muungano na Marc Antony. Octavius alikuwa mfalme wa kaskazini ambaye angewashinda wote wawili. Kwa wakati uliowekwa (31 KK) wafalme hao wawili ambao hapo awali walikuwa wameketi meza moja na kuambiana uongo wangekabiliana katika vita vya Actium.

Wafalme wawili mezani wanalingana na historia ya vita vya Panium (aya ya kumi na tatu hadi kumi na tano), ambapo kulikuwa na muungano wa Antioko Mkuu na Filipino wa Makedonia.

Muungano huo wa kihistoria unalingana na muungano wa mfano unaowakilishwa katika jina la Panium wakati wa Kristo—Kesarea Filipi. Muungano huo pia unaonekana katika aya ya arobaini wakati USSR inafagiliwa mwaka 1989 kupitia muungano kati ya Reagan na Papa Yohane Paulo wa Pili. Wafalme hao wawili huambiana uongo kabla ya 31 KK, jambo linalolingana na sheria ya Jumapili nchini Marekani, na hivyo uongo wao hutokea kabla ya aya ya kumi na sita, katika historia inayowakilishwa na aya ya kumi na tatu hadi kumi na tano ambazo zilitimizwa katika vita vya Panium miaka kumi na saba baada ya vita vya Rafia, na miaka mia moja thelathini na saba kabla ya Pompeo kuiteka Yerusalemu katika utimilifu wa aya ya kumi na sita.

Katika aya ya ishirini na nane, Octavius, mshindi juu ya wote wawili Cleopatra (mfalme wa kusini) na Marc Antony, “atarudi kwenda nchi yake pamoja na mali nyingi; na moyo wake utakuwa kinyume cha agano takatifu; naye atatenda mambo makuu, kisha atarudi kwenda nchi yake mwenyewe.” Uriah Smith anazitambua hizi ushindi mbili kuwa ni Actium mwaka 31 KK na kuharibiwa kwa Yerusalemu mwaka 70 BK. Kwa hiyo aya ya ishirini na nane inatambulisha historia inayoanza katika vita vya Actium, ambavyo ni mwanzo wa miaka 360, na kuharibiwa kwa Yerusalemu mwaka 70 BK.

Kisha atarudi katika nchi yake akiwa na mali nyingi; na moyo wake utakuwa kinyume cha agano takatifu; naye atafanya mambo makuu, kisha atarudi katika nchi yake mwenyewe.
Danieli 11:28.

Kauli ya mwisho ya mstari wa ishirini na nne (hata kwa muda) kuendelea inaonyesha mlolongo wa kihistoria ulioanza mwaka 31 KK na kuhitimika katika kauli ya mwisho ya mstari wa thelathini na moja (ataweka chukizo lifanyalo ukiwa) uliotimia mwaka 538. Mlolongo huo huanza na vita vya Actium, vinavyoashiria mwanzo wa Roma ya kipagani kutawala kwa mamlaka kuu kwa miaka 360. Mlolongo huo unamalizika mwaka 538 huku Roma ya kipapa ikianza kutawala kwa mamlaka kuu kwa miaka 1260. Ndani ya mistari hiyo na historia iliyoitimiza, wakati uliowekwa mwaka 330 unawakilisha mgawanyiko katika historia ya Roma ya kipagani kama ufalme wa nne wa unabii wa Biblia. Baada ya kipindi cha awali cha kutawala kwa mamlaka kuu kwa miaka 360, kulifuata miaka 208 ya kusambaratika kwa himaya kabla ya upapa kuchukua kiti cha enzi kama ilivyo katika mstari wa thelathini na moja mwaka 538. Katika mfuatano wa mistari hiyo minane, ni mstari wa ishirini na saba tu unaobainisha utimilifu wa kihistoria uliotokea kabla ya vita vya Actium mnamo 31 KK.

Aya ya ishirini na saba inataja mkutano kati ya wafalme wawili kabla ya "wakati uliowekwa" na aya ya ishirini na tisa inataja "wakati uliowekwa." "Wakati uliowekwa" wa aya ya ishirini na saba ni mwanzo wa kipindi cha miaka mia tatu na sitini na "wakati uliowekwa" wa aya ya ishirini na tisa ni mwisho wa kipindi cha miaka mia tatu na sitini. Mwanzo na mwisho vinawakilisha "wakati uliowekwa."

Kuongezeka kwa nguvu za Roma ya kipagani kulianza ilipokishinda kizuizi cha tatu cha kijiografia kama ilivyoonyeshwa katika Danieli 8:9.

Na katika mojawapo yao ilitoka pembe ndogo, ambayo ikazidi kuwa kubwa mno, kuelekea kusini, na kuelekea mashariki, na kuelekea nchi ya kupendeza. Danieli 8:9.

Kupata mamlaka kulianza katika vita vya Actium, na kutiishwa kulikofuata kwa mfalme wa kusini (Misri) katika aya ya tisa ya sura ya nane.

Mwisho wa utawala wa Roma ya kipagani kama ufalme wa nne wa unabii wa Biblia ulifika mwaka 538 wakati Roma ya kipapa iliposhinda kikwazo chake cha tatu cha kijiografia. Kipindi chote cha miaka mia tano na sitini na nane kuanzia vita vya Actium hadi mwaka 538 huanza wakati Roma ya kipagani inaposhinda kikwazo chake cha tatu na kuwa ufalme wa nne wa unabii wa Biblia, na kinakamilika wakati Roma ya kipapa inaposhinda kikwazo chake cha tatu cha kijiografia.

Kama ufalme wa nne katika unabii wa Biblia, historia inayowakilishwa inatambua vipindi viwili: cha kwanza ni wakati Roma inajitukuza, kisha kikifuatiwa na kipindi kinachoelezea anguko la Roma. Mwanzo wa kipindi cha kwanza cha kutukuka kwa Roma pia ndio mwanzo wa kipindi chote ambacho Roma ya kipagani ilitawala kama ufalme wa nne katika unabii wa Biblia. Kipindi cha kwanza cha kutukuka kwa Roma kinaanza na kuishia kwa wakati uliowekwa, na pia kinaanza kwa kuunganishwa kwa falme za kaskazini na kusini. Kinamalizika kwa kugawanywa kuwa ufalme wa mashariki na ufalme wa magharibi. Kuanza na kuisha kwa wakati uliowekwa, na mwanzo na mwisho huo, vinawakilisha migawanyiko minne ya ufalme wa Aleksanda.

Nyakati mbili zilizowekwa za mistari ishirini na saba na ishirini na tisa zinawakilisha alama za njia za mwanzo na mwisho zinazoelezea kipindi ambacho Roma inatawala kwa mamlaka ya juu kabisa. Wakati wa sheria ya Jumapili nchini Marekani, katika utimizo wa mstari wa arobaini na moja na wa kumi na sita wa Danieli kumi na moja, kipindi cha Roma ya kisasa kutawala kwa mamlaka ya juu kabisa kwa miezi arobaini na miwili ya mfano kinaanza. Wakati wa kwanza uliowekwa wa mstari wa ishirini na saba ni sheria ya Jumapili nchini Marekani, na wakati wa pili uliowekwa unaonyesha wakati ambapo taifa la mwisho duniani linafuata mfano wa Marekani na kutekeleza sheria ya mwisho ya Jumapili, na kwa kufanya hivyo hutambulisha utekelezaji wa sabato ya sanamu ulimwenguni kote.

Alama zile mbili za njia za kinabii ni sheria ya Jumapili nchini Marekani hadi utekelezaji wa sheria ya Jumapili duniani kote, na sheria hizo mbili za Jumapili ndizo nyakati mbili zilizowekwa katika mstari wa ishirini na saba na wa ishirini na tisa. Muda wa kwanza uliowekwa wa mstari wa ishirini na saba pia ulionyeshwa kwa mfano na sheria ya Jumapili ya Konstantino mwaka 321, na sheria ya Jumapili ya kipapa katika Baraza la Orleans mwaka 538 inawakilisha sheria ya Jumapili ya ulimwengu mzima.

Katika muktadha wa mistari ya kumi na tatu hadi kumi na tano, vita vya Panium ndivyo historia inayotangulia sheria ya Jumapili ya mstari wa kumi na sita. Ndani ya historia hiyo, mkutano wa wafalme wawili wanaoambiana uongo unatimilika. Mistari ya kumi na tatu hadi kumi na tano ni sehemu ya historia inayowakilishwa katika mistari ya kumi hadi kumi na sita. Mistari hiyo inatambua Vita vya Nne vya Siria katika mstari wa kumi, vita vya Raphia katika mstari wa kumi na moja, na matokeo ya vita hivyo katika mstari wa kumi na mbili. Mistari ya kumi na tatu hadi kumi na tano inawakilisha historia ya mwaka 200 KK, wakati vita vya Panium vilipotimia, na wakati Roma ya kipagani, iliyowakilishwa kama wezi wa watu wako, inaingia katika simulizi ya kinabii.

Danieli kumi na moja mstari wa arobaini unatambua anguko la Umoja wa Kisovyeti mwaka 1989, na mstari wa kumi na sita unatambua sheria ya Jumapili nchini Marekani. Mkutano kati ya wafalme wawili wanaoambiana uongo kabla ya wakati uliowekwa, ambao ulikuwa vita vya Actium, hufanyika ndani ya historia ya mstari wa arobaini inayofuata wakati wa mwisho mwaka 1989 na kuhitimishwa katika sheria ya Jumapili nchini Marekani. Mstari wa ishirini na saba ni alama ya njia katika historia iliyofichwa ya mstari wa arobaini, inayotokea baada ya 1989, lakini kabla ya sheria ya Jumapili. "Mkutano" wa mstari wa ishirini na saba ni alama ya njia kabla ya kupewa mamlaka kwa Roma wakati wa sheria ya Jumapili. Kuna alama kadhaa za njia zinazoelekea kwenye kupewa mamlaka kwa upapa mwaka 538, na alama hizi pia hutokea kabla ya wakati uliowekwa. Moja ya alama hizo za kinabii ni amri ya Justinian mwaka 533, iliyotimiza rejeo la mstari wa thelathini kuhusu kuwa na "maelewano na wale waachao agano."

Alama nyingine za njia zinazoelekeza hadi wakati uliowekwa katika historia ya Roma ya kipagani ni mwaka 330, wakati Roma ya kipagani ilipoporomoka na wakati huohuo ikatoa "kiti cha enzi" kwa mamlaka ya kipapa. Mwaka 496 Clovis aliikabidhi "nguvu" yake kwa upapa. Katika utimilifu wa Danieli sura ya saba, Roma ya kipagani iliondoa "pembe tatu" kwa ajili ya upapa, ya mwisho ikiwa ni kuondolewa kwa Waostrogoth kutoka mji wa Roma mwaka 538. Mwaka 508 dini ya upagani iliwekwa kando kama dini halali ya himaya na ikabadilishwa na Ukatoliki. Mwaka 538 unawakilisha sheria ya Jumapili ya aya ya arobaini na moja, na 496 unawakilisha 1989, wakati Reagan, kama alivyofanya Clovis, aliikabidhi mamlaka yake kwa papa wa Roma. Mwaka 330 unaonyesha sheria ya Jumapili, kwa maana hapo ndipo upapa unaporudi kwenye makao ya mamlaka.

Hii inaonyesha kwamba 538 na 330 zote zinawakilisha wakati uliowekwa, yaani mstari wa kumi na sita na wa arobaini na moja. 496 inaonyesha kwamba mwaka 1989 ulitimiza mstari wa kumi na ule wa arobaini katika Danieli 11 na Isaya 8:8. 508 inaonyesha wakati ambapo dini ya ufalme iliwekwa kando ili ipishe Ukatoliki. Kuanzia kwa Clovis mwaka 496 hadi 508, kuondolewa kwa hatua kwa hatua na kubadilishwa kwa dini ya kisheria ya ufalme kulionyeshwa. Katika historia inayoanza mwaka 330, kudhoofika kwa hatua kwa hatua kwa Roma ya Magharibi kunawakilishwa na tarumbeta nne za kwanza, hivyo kutambua uharibifu wa hatua kwa hatua unaoanza kwa sheria ya Jumapili nchini Marekani.

Anguko la hatua kwa hatua la Roma ya kipagani kufuatia sheria ya Jumapili ya Konstantino mnamo mwaka 321 linaonyesha anguko la Marekani kama ufalme wa sita wa unabii wa Biblia unaofikia sheria ya Jumapili. Kisha hukumu nne za tarumbeta zinaletwa juu ya Marekani kama Dada White alivyobainisha anaposema kwamba "uasi wa kitaifa utafuatiwa na maangamizi ya kitaifa." Ezekieli pia anathibitisha adhabu ya mara nne.

Neno la Bwana likanijia tena, na kusema, Mwana wa adamu, nchi itakapotenda dhambi juu yangu kwa kutenda uasi mkubwa, ndipo nitakaponyosha mkono wangu juu yake, nitaivunja fimbo ya mkate wake, na kuleta njaa juu yake, na kumkatilia mbali mwanadamu na mnyama kutoka ndani yake. Hata ijapokuwa watu hawa watatu, Nuhu, Danieli, na Ayubu, wakiwamo ndani yake, wangejiokoa nafsi zao tu kwa haki yao, asema Bwana MUNGU. Ikiwa nitaleta wanyama wabaya wapite katika nchi, nao wakaifanya ukiwa, hata asiwepo apitaye kwa sababu

ya hao wanyama; hata ijapokuwa watu hawa watatu wakiwamo ndani yake, kama niishivyo, asema Bwana MUNGU, hawataokoa wana wala binti; wao tu wataokolewa, bali nchi itakuwa ukiwa. Au nikileta upanga juu ya nchi hiyo, na kusema, Ee upanga, pita kati ya nchi; hata nikamkatilia mbali mwanadamu na mnyama kutoka ndani yake; hata ijapokuwa watu hawa watatu wakiwamo ndani yake, kama niishivyo, asema Bwana MUNGU, hawataokoa wana wala binti, bali wao tu wataokolewa wenyewe. Au nikituma tauni katika nchi hiyo, na kuimiminia ghadhabu yangu juu yake kwa damu, ili nimkatilie mbali kutoka ndani yake mwanadamu na mnyama; ijapokuwa Nuhu, Danieli, na Ayubu wakiwamo ndani yake, kama niishivyo, asema Bwana MUNGU, hawataokoa mwana wala binti; ila watajiokoa nafsi zao kwa haki yao. Kwa maana Bwana MUNGU asema hivi; Je, si zaidi nitakapotuma hukumu zangu nne kali juu ya Yerusalemu, upanga, na njaa, na mnyama mbaya, na tauni, ili nimkatilie mbali kutoka ndani yake mwanadamu na mnyama? Walakini, tazama, humo watabaki mabaki yatakayotolewa nje, wana na binti; angalieni, watakuja kwenu, nanyi mtaona njia zao na matendo yao; nanyi mtafarijika kwa habari ya uovu niliouleta juu ya Yerusalemu, yaani kwa habari ya yote niliyoyaleta juu yake. Nao watawafariji, mtakapoona njia zao na matendo yao; nanyi mtajua ya kuwa sikufanya bila sababu yote niliyoyafanya ndani yake, asema Bwana MUNGU. Ezeieli 14:12-23.

Tutaendelea na mazingatio haya katika makala ijayo.